

ABONAMENTUL

Pe un an 24 Cor.
Pe jumătate an 12 "
Pe 1 lună 2 "
Nrul de Duminică pe un an 4 Cor.
Pentru România și America 10 Cor.
Pentru România și străinătate nrul de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERTIUNILE se primesc la administrație.

Manuscripte nu se înapoiază.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Mărturisiri prețioase.

(*) Am susținut și chiar dovedit, nu odată, că în statul ungar guvernele n'au nici o jenă a face și din chestii pur culturale și de știință chestie politică. Recompensează nu vredniciile culturale, ci serviciile politice. Mai ales când e vorba de — naționalități, ori mai bine, când vine rîndul să remunereze servicii politice prestate în spre scăderea ori batjocorirea naționalităților.

În felul acesta s'a ajuns la nemaipomenita rușine, ca la Cluj s'ajungă profesor universitar ba chiar rector, fostul polițist Moldován Gergely. Tot așa, dl Ioan Ciocan, profesor de științele naturale la gimnaziul din Năsăud, se va fi crucit și d-sa când s'a văzut numit profesor de limba și literatura română la universitatea din Budapesta.

Când am arătat toate acestea, nu s'a găsit însă un singur ziar maghiar care să lovească în guvernele maghiare ori cel puțin să-și arate nedumerirea și nemulțumirea, măcar că în primul rînd era în joc prestigiul culturii țării, cinstea universităților maghiare și numai după aceea interesele culturale române. Presa maghiară a uitat însă și nesocotit cele dintâi, pentru că așa i-se părea: se dă o lovitură celei din urmă. Li era mai mare ura *contra noastră* decât dragostea pentru nimbul celor mai superioare institute culturale maghiare.

Abia acum se trezește Jancsó Benedek care vine și în numărul de Duminică al ziarului »Budapesti Hirlap« spune că la îndeplinirea catedrei de limba română »s'a

condus nu din punctul de vedere cultural, ci de *interese politice de partid*...

Dl Jancsó nu se desbară însă nici d-sa de preocupările politice, ci i-se pare că guvernul a greșit numai întru cât n'a numit la Budapesta profesor pe — Moldován Gergely, care, după părerea d-sale e bărbat de — știință!

Dar unde a fost dl Jancsó Benedek când Bánffy a numit pe dl Ciocan? Nu era oare în biroul secției naționalităților, unde împreună cu faimosul Jeszenszky dirigia politica de naționalități a marelui satrap?... Ba da. De ce nu l-a oprit dar pe baronul Bánffy să facă acea numire? !... Ori scris-a măcar în vre-un ziar ceva, căci ș'atunci coloanele ziarului »Budapesti Hirlap« i-au stat la dispoziție? ! Nu. De ce? Pentru că și d-sa a pus d'asupra tuturor celorlalte interese *pe al său propriu*: n'a voit să se strice cu primul ministru!...

Chiar acum, când face pe pocăitul și are curagiul să exprime reprobarea că până și în chestii pur culturale guvernele se conduc de interese de partid, se înjugă și d-sa la carul acestor interese, susținând un lucru pe care desigur nu-l crede: că Moldován Gergely ar merita să fie profesor la universitatea din Budapesta ori fie și la cea din Cluj. Doar dl Jancsó știe mai bine de cât ori cine dintre unguri, că Moldován Gergely a ajuns profesor și rector universitar în urma politicei sale (osândite de toți românii), iar nu pentru că s'ar fi distins prin activitatea sa culturală, căci în viața lui întregă Moldován Gergely n'a scris nimic de

seamă, așa că nici Academia maghiară nu l'a ales membru, măcar că acolo șovinismul e bine cotate...

În articolul său, dl Jancsó acuză însă și pe români. Zice că la numirea regretaților Roman profesor la universitatea din Budapesta și alui Silași la Cluj, s'au valorat influențe române cari au căutat să răsplătească servicii politice prestate în — tabăra naționalistă. Adevărat că nici Roman nici Silași n'au fost trădători de pînura lui Moldován Gergely, dar dl Jancsó iarăși știe, că amândoi au fost bărbați de știință, Roman ajunsese membru al Academiei Române iar Silași apreciat și el în largi cercuri științifice și literare... Pe când Moldován Gergely nu-i crestat nicăiri.

Se mai plînge dl Jancsó că politica asta de »cortezire« a guvernelor a făcut ca nimeni să nu se prea frămînte pregătindu-se serios pentru aceste catedre universitare, așa că dacă cei doi titulari actuali s'ar retrage la pensie, nu-i surescență din care guvernul să poată alege...

Nici asta nu-i așa, ci slavă Domnului, avem destui bărbați cu eminente pregătiri, pentru acele catedre. Și dl Jancsó însă, ca ori care ministru sclav al politicei de cortezire, caută și se gîndește nu la pregătiri numai și la merite pe terenul cultural, ci ca viitorul ori viitorii profesori să fie »de încredere și din punctul de vedere al intereselor *naționale maghiare*«...

Ne-am lămurit deci deplin. Căci cine dintre noi nu știe ce cer »interesele naționale

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Ion și Ioana.

— Crochiuri după natură. —

De Jean Ricard.

În fundul unei mahalale murdare, într-o stradă unde foșnesc existențe brutale și triste — existențele fără lumină ale săracilor, — în fața unei cârciume, ce pare zugrăvită cu sânge închegat, plină de umbră bănuitoare, căscată ca o borbă neagră în strada vărgată de soarele iute al amezei de vară, un băiețel și o fetiță, în picioare unul în fața altuia, se privesc.

La spatele lor umilită cârciumă pare o speluncă de sărăcie, de vițiu, de descurajare. În fața lor părul rostogolește încet un noroiu negru, format de putreziciuni fioroase. Casele murdare se apleacă obosite, ca niște babe foarte nenorocite. Soarele prăjește pavajul acoperit de rămășițe hădoase: miroase a ciură, biata stradă. Din când în când un strigăt răgușit întrerupe tăcerea suspectă a ceasului canicular — este un gîmgiu ce trece.

De-asupra celor doi copii, într-o colivie de răchită, o gaiță se plimbă, convulsivă, slabă, jumultă.

Fetița e îmbrăcată cu o stambă roșietică resucită pe corpul său, jumătatea unui pieptene de os trage înapoi chinezește jumătatea părului său negru, ceealaltă jumătate îi cade pe față, astfel că are numai un ochi, un obraz, o ureche, o jumătate de nas, de bărbie și de frunte — în total o jumătate de figură.

Pe unicul ei obraz domină culoarea verzie a anemiilor începute din leagăn. Jumătatea de gură are frumoasa culoare de roză ștearsă a unui pastel ieșit din vechime, și ochiul ei este un

mare ochiu albastru, candid și cam trist: ochiul nevinovăției preștiutoare.

Băiatul are fața de culoarea pălăgelei roșii, cu mult păr galben, care stă țepăn pe craniul său, par'că l'ar încununa cu o mătură. E îmbrăcat cu niște pantaloni de aceea culoare verde ciudată care este culoarea de agonie a tuturor stofelor, acești pantaloni atîrnă de umărul drept printr-o brețelă sfășiată. E cu picioarele goale, poartă o cămașă de substanță fără nume. Ținea mîinile în buzunare, are niște ochi rîzători, și cute grăsulii la frumosul său gât rotund: iar pe pieptul său, expus cu naivitate la vedere prin sfășieturile cămașei, acele modelări mișcătoare, din care plămădia Boucher carnea Amorașilor săi.

Sunt amîndoi de trei ani și se privesc.

Fetița ține în mîna un cap de cal de mucava zdrobit, desfigurat de împrejurări și de vechime, și căruia nu-i mai rămăsese nimic viu, decât vermillionul violent al nărilor sale dilatate.

Multă vreme s'au gîndit privindu-se. Apoi băiatul soase o mîna din buzunar, o bagă în gură și pronunță cu greutate:

— Dă-mi calu.

Fetița scutură din cap; nu vrea să-și dea calul. Dar o expresiune neliniștită și nenorocită s'a ivit în ochiul său, și colțul gurei sale s'a aplecat.

— Dă-mi calu.

Băiatul repetă aceasta cu un ton poruncitor și înaintează spre ea.

— Nu! nu! nu vreau! strigă mititica. Neliniștea și nenorocirea figurei sale au devenit patetice. Dar ștregarul încoronat cu mătura galbină a părului său a înaintat cu hotărîre. O prinde de umeri și-i smulge capul de cal.

Apoi dansează niște pași nehotărîți și deliranți pe marginea trotuarului, clătînd capul de cal,

ale cărui nări călcate spasmodic și vermillionate opresc nițel soare iute în ameaza caniculară.

Fetița rezimată de zid, cu capul răsturnat, suspină, țipă, urlă; părul i-s'a dus pe spate; se vede toată masca delicată și fină de copil sărac; lacrimi mari se rostogolesc foarte repede pe obraji săi rău colorați; lumina se acată în scînteieri fine de tonurile prea deschise ale cerului gurei, ale limbei, ale omușorului; ea țipă cu o astfel de putere, încât s'ar crede, c'o să se vadă bojocii în golul gurei deschise convulsiv.

Băiatul își întrerupe dansul rășboinic și o privește un moment, cu codire în ochii săi zeflemiști. Apoi repede se apropie, pune capul de cal pe pămînt, își încolățește brățișoarele împrejurul grumazului fetei, care tot plînge, și o sărută, la întâmplare pe obraji sărați de lacrimi, pe gurița țipătoare.

Ea tace. El o mai sărută. Formează o grupă încântătoare aceste două ființe în zdrențe și îmbrățișate: blondul durdan, plesnind de sănătos, și delicata brună anemică — aceste două abia existînd și în care totuși palpită întreaga viață: pofta și disperarea.

După ce o mai sărută, băiatul zice către fetiță: — Ești gagică... mi-ești dragă.

Mititica nu mai plînge, îl privește. Atunci el o mai sărută odată, își desface brațele, strînge calul... și pleacă cu un zimbet, care-i întinde obraji rotunzi de culoarea pălăgelelor roșii.

Fetița rămîne rezimată de casa, care pare zugrăvită cu sânge închegat. Nu mai plînge. În-mărmurită privește în tăcere la băiatul bălan, care trece clătînd capul de cal zdrobit, desfigurat, fără ceva viu întrînsul afară de vermillionarul violent al nărilor dilatate, prinzînd puțin soare iute în ameaza caniculară.

Traducere liberă de I. P.

maghiare» când vorba e de cultura românească! În punctul acesta ajungerea la universitate alui Moldovan n'a dat greș, ci ministrul care l'a numit, și-a bătut joc cumplit de limba și literatura română, iar pentru interesele maghiare a găsit un slugarnic fără pereche între români.

Reținem totuși din articolul dlui Jancsó mărturisirea de mai sus privitoare la »politica de coteșire« ce se face cu prilejul îndeplinirii catedrelor universitare, precum și lecția ce dă săcuiului optus la minte, care pentru a se arăta mai șovinist decât toți șoviniștii, interpelase și ceruse ministrului ca profesorul catedrei române din Budapesta să fie oprit a-și face lecțiile — românește. Intr'adevăr: prostia fusese așa de mare (și totuși au aplaudat-o mulți kossuthiști), încât dl Jancsó se simte îndemnat a constata, că »nu e în lume universitate la care învățarea unei limbi și literaturi moderne să nu se facă valorându-se și practic, în decursul prelegerii, acea limbă«...

Pe vremea asta de uluială șovinistă, e de reținut s'o asemenea constatare.

In contra agitatorilor. Prietenii nostri slovaci se împărtășesc de aceeași atențiune din partea stăpânirii, ca și noi. Deputatului Iuriga i-se dictase o pedeapsă în bani din partea judecătorei cercuale din Malacka pentru »delicte de presă«. Pentru a se acoperi această pedeapsă s'a pornit colectă între slovaci. Pentru acest nou delict 6 locuitori din Láb au fost pedepsiți cu câte 50 cor.

Redactorul ziarului »Slovenski Tizedenik«, Dušan Porubcki a fost de curând pedepsit la o lună temniță ordinară, la un an temniță de stat și 1400 cor. pedeapsă în bani.

Proiectele școlare vor fi dezbătute Joi la 10 ore, în ședința comună a comisiilor de drept public, legislativă și financiară a casei magnatilor.

Banul Croației în Budapesta. Sâmbătă, dimineața a sosit banul Croației, contele Pejacevics, la Budapesta, având o întrevedere cu ministrul Wekerle, căruia i-a referat despre situația politică din Croația. Intrevederea a ținut mai mult timp și mai târziu a luat parte și ministrul Josipovics.

Intrevederea a fost cauzată între altele de împrejurarea, că ministrul honvezimei Jekelfalussy a redactat în ungurește invitările la exercițiile de primăvară pe seama rezerviștilor croați. Guvernul croat a înapoiat toate aceste invitații, cu adăușul, că în Croația limba de comandă și de serviciu a honvezimei croate este cea croată. S'au făcut apoi mai multe abuzuri din partea guvernului ungar, cari au vătămat autonomia Croației. Toate acestea, precum și alte chestii de importanță, s'au discutat și din partea banului și a ministrului președinte.

Biserica maghiară gr.-orientală. În camera ungară a fost vorba de mai multe ori de înființarea unei biserici maghiare gr.-orientale. E vorba adică de vr'o 400 mii de suflete, cari nu știu nici românește nici sârbește și cu toate acestea fiind greco-orientali aparțin celor două biserici de legea ortodoxă. Societatea sud-ungară de cultură s'a adresat în această chestie guvernului și camerei, urgentând înființarea acestei biserici. În rugarea acestei societăți se accentuează, că multe familii gr.-orientale, cari s'au maghiarizat mai de mult, neavând biserică maghiară, se romanisează și se sârbesc din nou.

Chestia se va desbata în cameră, după cum s'a exprimat contele Apponyi.

Transacțiunea. Se afirmă, că Joi se vor continua la Budapesta tratativele în chestia transacțiunei. Guvernul austriac, după toate semnele, nu va concede pretensiunilor guvernului nostru.

Iosipovics, ministrul croat, va rămânea și pe mai departe în postul său. Informațiunile despre demisia lui nu sunt exacte.

Maghiarii și naționalitățile. Ziarul »All-deutsche Zeitung« într'un număr al său din săptămâna trecută, ocupându-se cu ideea de a întări elementul sâsesc în Ungaria prin colonii germane, spune între altele, că mai curând ori mai târziu naționalitățile nu vor putea suporta volnicile maghiarilor și se vor răsvrăti. Austria dându-se pe partea naționalităților, maghiarii vor fi preterați, iar naționalităților li-se vor da drepturi ca celor din Austria. Se poate întâmpla, că răsvrătirea naționalităților să cauzeze chiar dismembrarea Ungariei.

Șeful secției ministerului de externe, contele Paul Eszterházy a vizitat Sâmbătă pe ministrul președinte Wekerle, dându-i între altele, din încredințarea ministrului Aehrenthal, lămuriri privitoare la conferința de pace din Haga.

Din România.

M. S. Regele a semnat toate decretul pentru mișcarea ce se va face în armată pe ziua de 10 Mai.

Suveranul a mai semnat decretul pentru alcătuirea consiliului superior al armatei și a celorlalte consilii și comitete.

Părechia Ducală de Meklenburg a sosit Luni dimineața în Capitală.

A. S. R. Principele Ferdinand a întâmpinat pe înalții oaspeți la Giurgiu.

Perechea ducală va rămâne 3 zile în țară în care timp va vizita Curtea de Argeș și Sinaia.

Academia Română. Academia Română a ținut o nouă ședință publică, sub președinția dlui I. Kalinderu.

Dl I. Pușcariu a făcut o comunicare despre »Cele două Zamfire«, domnițe muntene din secolul XVI. trecute din Transilvania.

Una dintre ele, zice d-sa, a fost fiica lui Moise Vodă. Refugiată în Ardeal, se mărită aci mai întâi după maghiarul Ștefan Keresi, iar a doua oară după polonul Stanislav Nusawsky.

După moartea ambilor săi bărbați, Zamfira cumpără moșiile Sf. Georgiu și Valea Streiului din comitatul Hunedoarei, și repară mănăstirea Prislov, din pădurea Silvașului de sus, unde fu îngropată în anul 1580. Toate aceste date sunt cunoscute din diploma ei din anul 1575 și din inscripțiunea de pe mormântul ei, publicate în colecția Hurmuzachi.

A doua Zamfiră e nepoata lui Mircea Vodă Ciobanul și a soției sale Chiajna dela o fată a lor cu numele Stana măritată după Ioan logofătul dela Pitești, cari refugiați fiind în Transilvania au cumpărat moșia Csákiya (Cetea), în comitatul Alba-Inferioară.

Ea s'a măritat prima dată după agentul diplomatic Petru Rácz de Tövis, iar a doua oară după baronul Ion Balint de Tövis. Un succesor al acestuia Ioan Gal de Hilib, fost membru al curiei regești din Budapesta și coleg cu dl I. Pușcariu, a comunicat acestuia 4 diplome din anii 1562, 1574, 1577 și 1599, referitoare la familia Zamfirei, nepoata lui Mircea Vodă Ciobanul și strănepoată a lui Petru Rareș, pe care copiindu-le fidel, le-a dăruit Academiei, contribuind la înăvuirea literaturii istorice din secolul XVI.

Dl Dr. V. Babeș a făcut o comunicare intitulată: »Critica științifică a măsurilor sanitare actuale în comunele rurale«.

Academia Română a decernat premiul »Craioveanu« de 1500 lei d-lor Marin Dumitrescu directorul liceului Lazăr din București și I. Clinciu profesor la același liceu pentru manualele d-lor de istorie de curs secundar.

— Un singur premiu se va mai decerne de către Academia Română în actuala sesiune, și anume premiul »Adamachi«.

Apeluri respinse. Se știe că tribunalul Viasca a confirmat mandatul de arestare emis contra dlui V. M. Kogălniceanu.

Contra încheierii tribunalului dl Kogălniceanu a făcut opoziție, care a venit în judecata Camerei de punere sub acuzare din București.

Camera a respins cererea.

De asemenea s'a respins și cererea advocatilor de a li-se permite să pledeze. Le-a permis însă ca să prezinte un memoriu în scris.

Camera, după o deliberare de aproape trei ore, a respins opoziția dlui Kogălniceanu.

Odată cu dl Kogălniceanu a fost arestat și dl Al. Vălescu, directorul ziarului »Gazeta Țăranilor«, ce apare în comuna Mușetești din județul Argeș.

Mandatul de arestare al dlui Vălescu fiind confirmat de tribunal d-sa a făcut opoziție, care i-a fost respinsă ieri de Camera de punere sub acuzare.

Statistica învățământului superior. Dl N. Dumitrescu, șeful serviciului statistic din ministerul de instrucție publică a întocmit ultima statistică asupra învățământului secundar, profesional, universitar și special din țară.

Din această statistică se vede că învățământul secundar și profesional a fost compus în anul școlar 1904—1905 din 121 școli de băieți și 39 școli de fete.

În școlile secundare de băieți au funcționat 1269 profesori, maestri și șefi de ateliere; iar în cele de fete au funcționat un număr de 475 profesoare și maestre.

Populația școlară din învățământul secundar de băieți se ridică la 18.771 înscriși, 14457 promovați, 2342 repetenți și 1879 eliminați și retrași.

Ceea ce face 77.65 la sută promovați, 12.34 la sută repetenți și 10.10 la sută eliminați și retrași.

Școlile secundare și profesionale de fete au fost frecventate de 5476 eleve din care 4293 sau 78.39 la sută promovate, 566 sau 10.34 la sută repetente și 617 sau 11.27 la sută eliminate sau retrase.

După confesiuni, școlile secundare și profesionale de băieți au fost frecventate de 17.204 ortodocși, 194 catolici, 1214 mozaici și 159 alte confesiuni iar în cele de fete de 5013 ortodoxe, 39 catolice, 253 mozaice și 31 alte confesiuni.

În ceea ce privește învățământul superior și școlile speciale în anul școlar 1904—1905 au funcționat la Universitățile din București și Iași, la școala de farmacie, școala veterinară, școlile de Belle-arte și conservatoare un număr de 325 profesori.

Populația școlară repartizată pe facultăți la București se specifică astfel: la facultatea de teologie au fost înscriși 201 studenți, fiind 38 licențiați; la facultatea de drept 2589 înscriși și 238 licențiați; la facultatea de litere 384 înscriși și 23 licențiați; la facultatea de științe 188 înscriși și 32 licențiați, iar la facultatea de medicină au fost 634 studenți înscriși și 71 au obținut doctoratul.

La Universitatea din Iași facultatea de drept a fost frecventată de 227 studenți și au obținut licența 114, la facultatea de litere au fost 101 studenți și 6 licențiați, la facultatea de științe 73 înscriși și 55 licențiați, iar la facultatea de medicină 151 studenți înscriși și 31 au fost declarați doctori.

Un trofeu din timpul războaielor. În spitalul din Pitești a murit sâteanul Gălbează purtătorul steagului roș din fruntea coloanei derăzvrățiți venită din județul Olt și prinsă de armată în Lăunele de jos (Argeș).

Steagul lui Gălbează se află acum la parchetul din localitate. El e format din o prăjină lungă în vârful căreia se află o cruce făcută din două nule, și de care cruce e atârnat un brâu roșu lung și cusut în două cu arnici roșu.

Ceeace e mai curios însă este o ghiogă în forma unui buzdugan și ținut în fier, găsit alături de steagul căzut.

Steagul și ghioga vor fi trimise muzeului din capitală. Trofeu de tristă amintire.

Libertatea religioasă și renașterea eclesiastică.

De dr. U. T. Mihalai.

II.

Forma politică a evului mediu e monarhia absolutistă. Sub forma asta a statului, era libertatea credinței, care e cea mai gingașă din toate libertățile, mai tare violată. Regimul lui Ludovic XIV, Iacob II, Leopold II, au fost o prigonire religioasă fără sfârșit. Regii aceștia susțineau, că cetățenii cari nu cred în același D-zeu ca ei, și nu se roagă în aceeași biserică, nu sunt supușii lor întregi, numai civi de jumătate. Principiul era: *cujus regio, ejus religio*. Bosuet, care a scris istoria acelei epoci, lasă să înghită istoria religioasă pe cea civilă.

Violațiunea Edictului de Nantes nu a cauzat numai sfâșieri sociale mari, dar și pierderi materiale ireparabile. Peste 400.000 de protestanți instruiți, onști muncitori, elita națiunii, emigrează în Olanda, în Anglia și Germania, unde continuă industria și nepoșul lor inteligent. Din timpul acesta începe să devie Prusia o țară mercantilă înfloritoare. Protestantismul a avut o mare înrîurire asupra dezvoltării bogățiilor națiunilor. Macaulay împarte popoarele europene în două categorii, catolice sărace, protestante bogate.

Clerul a fost la începutul evului mediu o aristocrație ideală, originea lui era democratică și caracterul lui nobil și moral. Din secolul XVI începe să degenereze ravnirea după averi materiale antrenează neglijența afacerilor spirituale și eclipsarea succesivă a aureolei ce-l înconjură odată. De atunci a rămas clerul până azi o clasă analogă clasei aristocrate, reacționar, steril, rutinar. Totdeauna când s'a comis contra poporului vr'o nelegiuire din partea statului, a fost clerul amestecat în joc. Teologii au aservit libertățile poporului. Sub pretextul a îmblânzi poporul, l-au robitor.

Cătușele ruginite ale domniei bisericesti cad de pe viața publică numai la finea evului mediu, în epocile revoluționare.

3. Timpul modern.

Libertatea religioasă datează dela Revoluțiunea franceză, 1789. În declarațiunea drepturilor omului e conținută și libertatea conștiinței și a credinței. Influența politică preponderantă a clerului se frânge, viața publică se laicizează. Chiar bigotismul calp și fariseismul bisericești a fost în Franța o cauză a erupțiunii revoluționare. Societățile religioase erau cele mai mari pedeci în marșul nejenat al progresului. Totul se mișcă înainte, numai biserica rămâne status-quo.

Declarațiunea drepturilor omului din 1789 zice: »*Nimeni nu trebuie să fie îngrijit de opiniunile lui, chiar religioase, cu condițiunea că manifestațiunile lor nu turbură ordinea publică*«.

Declarațiunea drepturilor omului din 1793 sună: »*Exercițiul liber al culturilor nu poate fi interzis. Necesitatea de a renunța la aceste drepturi, presupune ori prezența, ori suvenirul recent al despotismului*«.

Declarațiunea din 1793 e cu mult mai liberală ca cea din 1788, ea spune franc și absolut, că »*exercițiul liber al culturilor nu poate fi interzis*«. Așa se recunoaște întreagă și fără nici o rezervă libertatea religioasă în declarațiunile Revoluțiunii din 1789, li-

bertatea religioasă, cea mai atacată, prigonită și neplăcută guvernelor medievale.

Numai după lupte și sbuciumări de mii de ani ajunge lumea la descoperirea adevărului. Serviciul eclesiastic nu este un mister de umanitate, de condescendență, de zel și milostivire. Religia e un sanctuar, ea nu poate forma subiectul profan unui contract cu statul, numai cu risicul de a deveni venală și simoniacă. Biserica nu poate fi incorporată în stat, pentru că nu e ceva corporal, ci absolut spiritual. Legea e fizică, religia metafizică. Credința nu are nevoie de un supliment legislativ, ea nu poate îmbracă ca ceva transcendental, o formă civilă ori iuridică.

În general, religia nu e un raport social, ea este un raport al omului privat cu ființa infinită.

În *Adunarea Națională* s'a distins în debaterile agitate ale libertății religioase Mirabeau.

Susceptibilitatea lui merge în materia delicată a religiunii, până la extrem, el cere eliminarea cuvântului »toleranță« din dicționarul politic ca un termen prea brutal. »Legea nu ne unește pe unii de alții, decât în punctele unde ne atingem. Dar oamenii nu se ating decât la suprafața vieții lor. În gândirea și conștiința lor rămân izolați și asociațiunea lasă privitor la asta existența absolută a naturei.«

În o vorbire plină de forță și frumseță, care provoacă un scandal în rangurile clerului, desfășurând Mirabeau sfîntenia și senzul adevărat al evangheliei, arătând perversitatea politicii teologice medievale, care a denaturat religia pentru a o subordona scopurilor ambițioase ale statului. El sfârșește cu admonierea: »*Răspândiți în jurul vostru spiritul de pacință și de reson, versați consolațiunile fraternității în sinurile acestor concetățeni cărora le-a impus revoluțiunea atâtea sacrificii dureroase. Și nu uitați niciodată, că dacă regenerarea imperiilor nu se poate executa deodată prin exploziunea forței poporului, ea nu poate să se mențină decât prin strângerea virtuților păcii*«.

Unul din triumfurile mari ale Revoluțiunii franceze au fost declararea libertății religioase și laicisarea vieții publice. Dar clericalismul a cărui influință s'a destilat atât de adânc în corpul social, nu se putea elimina prin magia unui paragraf de lege, aceasta e opera educațiunii și a timpului. Așa supraviețuiesc încă rămășițe eclesiastice acreditate în timpul nou și multe guverne nu s'au putut emancipa de spiritul teologic al evului mediu în politica lor până azi. Biserica e încă în multe state un spine în ochii guvernelor. *Sunt încă mulți miniștri reacționari, care nu pot înțelege unitatea națională a statului fără unitatea religiunii*. De aceea vedem și actual încă intoleranțe și volnicii pe terenul spiritual și moral, care sunt o rușine pentru timpul în care trăim.

Ori-ce regim reacționar e conștiu de slăbiciunea lui. El trăiește în o teamă perpetuă. De aceea e contrar ori-cărei instituțiuni ce are o viață etică tare și o voință perseverantă. Ce constituie forța poporului, formează îngrijirea guvernelor reacționare. Ele voesc, că ce nu se acopere cu viața lor fizică și psihică, să nu trăiască, să dispară, orice mult să vegeteze. Totul ce e vivaciu, viguros, agitator, progresiv, e regimului cu vederi retrograde, antipatic

și nepoftit. Un mister obstinat opăcește executarea binelui, el preferă răul de care e convins, unui act în sine bun, dar opus politicii lui îngrijate. Politica asta reacționară nu se arată nicăiera mai plastic decât față de biserică, căci libertatea religioasă e una din cele mai desagrabile din toate libertățile guvernelor reacționare.

Lucru să înțelegem aceste apucături. În loc de a trage învățăturile prețioase din trecut, unde statul a făcut totdeauna rău amestecându-se în afacerile de credință și conștiință a cetățenilor, perpetuă pe socoteala generației moderne viciile unor generațiuni nefericite și înămolite în patimi și în cultură. Aceasta e o politică sinistă și fatală, care vrea să ție sufletele în cavernele nocturne a evului mediu în loc de-a le mântui în lumina secolului nostru liber.

Alta e politica religioasă în doctrina liberalismului. Biserica e în orice stat o agregațiune liberă de cetățeni, care se unesc pentru a se ruga la D-zeu, pentru a se întreține în idei morale, pentru a se îndemna la bine și a ajuta pe cei săraci și neputincioși. Cetățenii aceștia asociați au organizațiunea lor particulară, disciplina lor, cultul lor. Statul nu are dreptul să se amestece în interiorul acestei societăți, rolul lui e politic și susținerea ordinei externe pentru care plătește tot civil darea cuvenită. Faguet zice: »*O biserică pentru stat trebuie să fie ca un teatru*«. Statul nu are dreptul a împiedeca actorii a juca ori spectatorii a intra ori a ieși. Aceea-ce se gândește și ce se vorbește înăuntru, nu-l privește. »*Statul nu e autor dramatic, el nu e nici teolog, nici filosof. Când vrea să joace rolurile acestora face cea mai jalnică figură din lume*«. Pe el îl împoartă numai politica și ordinea publică. Nimic mai mult!

Scrisoare din Budapesta.

— 29 Aprilie.

Lăsăm pe o clipă să mai odihnescă telefonul și să vă dau o scrisoare cu condeiul. O putem face în dragă voie: pot să vin încet și agale la cele ce am să vă comunic.

Ceva despre mișcările noastre studentești mai întâiu.

În zilele trecute au fost chemați înaintea rectorului lor, Demkó, și studenții români dela facultatea teologică. Rectorul este un om, a cărui orizont coincide pe deplin cu cercul ocupațiilor sale teologice. Deci toată comedia cu audiența, nu putea fi decât extrem de hazlie. A băgat numai spaimă în oameni.

Declarase îndată la început, că el execută o poruncă mai înaltă, — care vine dela ministru. Asia o spunea, să nu se creadă ca și cum el ar asculta de rectorul, cu care nu se are bine. (Infamia ministrului s'ar plăti să o subliniem de trei ori!) — Pe urmă zice, că este pe deplin încredințat de nevinovăția studenților. Ei stau sub disciplină și nu pot să părăsească internatul. Totuși voiește să-și împlinească conștiințios datoria, și întreabă serios dacă »acuzaii« într'adevăr au luat parte la adunarea de felicitare? Pune întrebarea deosebit, la fiecare, ca la spovedanie: »ai fost? ai fost? dar tu? etc... Răspunsul firește a fost un categoric: nu. — Pe urmă, nițică lecție de patriotism era inevitabilă. Patriotismul în sensul fantazmagoriei maghiare: să nu vindeți țara și să desmâtați pe toți cei ce ținesc una ca asta!

Pe semne, toată frunza numai despre conjurații studentești șoptește.

Vă telefonasem odată despre planul, de-a convoca o adunare a studenților de toate naționalitățile, pentru a protesta împotriva acuzațiilor, defaimărilor și ocărilor ce ni-se aduc din toate părțile maghiare, și a cere apărarea rectorului uni-

versitar în contra lor. Eu unul țin mult și acum la ideea asta. Ar fi o minunată schimbare de tactică. Până acum toate le răbdam în tăcere, și asta par'că înseamna recunoașterea — prin tăcere — a calomniilor și nedreptăților. Prin apelarea la scutul universității, am arătat, că și noi ne ținem de adevărați »cetățeni« ai ei, și voim să uzăm de toate drepturile ce ne compet în astă calitate. Situația noastră de acum seamănă cu a toleranților!

Cu părere de rău vă vestesc, deci, că toată treaba a rămas baltă.

O noutate.

Studentii maghiari, socialiști, cari zice-se ar fi în majoritate, pregătesc o mare adunare de protestare în contra decanilor universității, îndeosebi în contra lui Kmetty. Ei sunt revoltați pentru volnicia acestora, oprind ba luând chiar cuvântul de onoare, unei părți a studenților (înțelegeți care parte?) de a mărturisi păreri politice. Pe cum aud, ei vor cere și concursul studenților români, la acea adunare.

Nu vă mirați de asta. De când ați aflat că la adunările »naționale« maghiare abia 14—15 înși dacă iau parte, veți fi luat de seamă îndată, ce repede s'a deșteptat cea mai mare parte a tinerimei maghiare. Frazele șoviniste și colosal de mincinoase azi numai prind. Cu apă rece puțin se mai lasă îmbătați. Iar paralele nu ajung pentru cel hămisit. Și chiar hămiseala e mai puțină.

Vom vedea la adunare, dacă într'adevăr studențimea cu gânduri socialiste covârșește. Sunt curios.

Intr'atâtea știri grave (cu toate astea nu vă faceți închipuiri: spiritul e foarte potolit p'aci) se împletesc câteva mai senine.

De sărbătorile Paștilor, studenții, împreună cu colonia română, pregătesc o mică excursie pe — cum s'a-i zic românește? — pe »dealul șvabilor«. Un minunat clin de deal, cu vii, grădini, și vile. Ce o fi, cum o fi, încă nu se știe. Cine ar și putea spune înainte măsurile și »fenomenele« veseliei. Excursia este plănuită pe a doua zi de sărbători. De va fi timp pios, o facem seara, sub coperiș undeva mai aproape. Firește dacă otelierii vor preferi mușterii față de patriotism, ceea ce este sigur, — ne asigură ovreimea...

Nu mai încap deoială, vor lipsi și oaspeții de peste țări și mări, nu numai cei din provincie!

Ideea excursiilor mi-se pare a răsărit pe ruinele »urieișei demonstrații naționale«, ce — era să fie »Șezătoarea« de azi-iarnă. Dar, »de mortuis...«

Durere, colonia română nu va fi completă, la acea drăgălașă excursie. Dl Leonida Domide cu dna părăsesc mâne capitala, poate pentru totdeauna, mutându-se la Bistrița. Sâmbătă seara s'au făcut luările de bun rămas și bună plecare, la un juvaer de banchet, ce-l îndăduse tinerimea română în onoarea conducătorului ei — spre glorie — de cor! Din această sărbătorească pricină ați rămas Dv. și prin Dv. marele public (n'am putea zice: întregul public?) fără obișnuitele știri telefonice, în acea seară de prietenoasă călduroasă — și într'alt înțeles: deasă — închinare. Scuzele mele.

Sărbătoriților cu iubire: dlui Domide i-s'a oferit o gingașă baghetă și un album impestrițat cu mărturisiri de sinceră prietenie, din partea societății Petru Maior, iar d-nei Domide un și mai pestriț buchet de flori vii și plâpânde — pestrițe, vii și plâpânde, ca inimile pline de admirație față de nobila și senina întru toate tovarășă iubitului soț. Ce avea să însemne și una și alta, tâlmăcise cu multă pricepere, pe urmă, prezidentul — de chef. Aname înrădăcinată »salamandină« era inevitabilă. Un haz și o bucurie, dela frunte, până la »contrapuncte«, de par'că nici nu eră vorbă de despărțire, ci de-o primire triumfală.

Momentele duioase au să vină pe urmă. Când bietul de cor își va simți toată părăsirea și singurătatea, și când ar fi bucuros să-l »doară capul«, numai ca să poată zice că are cap!! În loc să o pună în cui, — bagheta, de-o soarte cu pofta din vorbă, corul ar fi putut s'o dea de suvenir a sa, proprie. Ori a voit să zică: iar te vom chema?...

Și s'au pornit glasurile, mai forte și mai minuendo, care cum putea. Scurte vorbe și lungi povești, — o rapsodie ca în toate astfel de împrejurări. Ciocniri mai rare de cuvinte și ciocniri

mai dese de pahare,* — după sfatul cronicarului — din cari totdeauna armonia bunei frății și sincerei recunoștințe plutea în văzduh și în suflete. Era curată răsplătă a sentimentelor, dată unui om care și-a împlinit cu vrednicie partea sa de datorințe, până aci. Notabene, bagheta a fost totdeauna stăpână, în tempo!

Românul e în toate anapoda ca maghiarul. El este vesel când duioșia se coboară asupra lui. Și ca astfel de român verde a spus un vechiu coleg povestea lor duioasă, alor trei fărtați, între cari era și dl Domide. Zicea:

»Unul dintre noi a răposat sărmanul. Eu iată, încerc acum să mă înec. Iar tu — te-ai însurat, frate dragă...«

Și-am râs, și vom râde, dar totuși ne pare rău, de plecare voastră dintre noi.

Plecați spre bine și noroc!

Până nu uit. Tinerimea română din capitală se poartă cu cinste și vrednic, nu numai la banchete. Vorbesc, adică o să vorbesc, acum de partea frumoasă a tinerimei:

În același zi au trecut examenele de muzică la conservator distinsele fiice a judei de Curie, dl Ion Mezei. D-șoara Ella examenul de canto, iar d-șoara Zoița examenul de piano. O spunem cu mândrie: amândouă cu un succes strălucit, și mult făgăduitor.

Au luat hotărârea a-și perfecționa în măsură superioară, destoinicia prețioasă.

Fiind vorba de examene, țin să aduc la plăcută cunoștință a îngrijitorilor părinți, că fiii lor se trudesesc pe capete, care să iasă mai eminent. Mucul e la deget. Examele se încep azi-mâine.

Cu asta încheiu.

Raportorul.

Ei de ei!

— Raport telefonic din Camera ungară. —

Budapesta, 29 Aprilie.

Pot să-și facă de cap — sunt singuri Nici un deputat naționalist de față.

Și e păcat. Cât știm, în sinul partidului s'a discutat odată mult, dacă nu ar fi cu cale, ca tactica naționaliștilor să se restrângă deocamdată la operație de control. Veghind neconținut, s'ar fi putut pune folositoare bețe în roată de caracter constituțional și cine știe poziția și — considerația partidului naționalist ar fi crescut.

Aceasta a fost o părere lăsată la o parte. Ni-se pare însă, că ea este acum pe cale a izbui.

Sedința de azi ar fi fost un minunat prilej pentru executarea tacticei schițate. Ar fi fost un moment nu numai hazliu, dar și de o importantă sensibilitate, dacă venea partidul naționalist, și vota în contra cheltuielilor dualiste, va să zică făcea ceea ce trebuia să facă partidul independist. Prin asta lua în puterea sa principiile, — ai putea zice programul — partidului independist. Și asta era mai mult decât o glumă; putea fi o discreditare politică.

Oare să ne lipsească iscusința pentru o astfel de tactică?

— Cum s'au purtat, fiind ei de ei, este în gradul suprem de interesant. Numai o clipă au lipsit naționaliștii — cheagul — și pe aci s'a-și vâre degetele în chică.

Ca să nu mai fim învinuiți cu particularism, ca și cum numai de chestiile noastre, naționaliste, ne-ar păsa, iată dăm un raport mai lung și despre ale lor.

Sedința se deschide la timpul obișnuit, sub prezidiul obișnuit (Justh) și cu mâna de oameni obișnuită. Încetul cu încetul se mai sporesc până la vre-o 50 de înși. Între ei și ministrul Wekerle cu Andrassy, pe care nu se mai văd nici umbrele suferinței. Peste obișnuitele formalități de

*) Ne regretăm absența. N. R.

înaintea ordinei de zi, se trece în rușul capului. Tot așa și peste a treia votare a proiectelor desbătute ieri — o formalitate obișnuită și aceasta.

Aci apoi se petrece în sfârșit ceva neobișnuit. Referentul Hoitsy P. prezintă proiectul de lege pentru satisfacerea ulterioară, a cheltuielilor necesitate de afacerile comune. O sumuliță ca de 180 milioane.

Discutarea și primirea acestui proiect în conferința de partid (Joia trecută) a 48-istilor, se pomeneste și azi cu ce mare gălăgie s'a făcut. Oratorul »oficios«, la proiect, Holló L. a fost astăzi oglinda vie a celor-ce se petrec înăuntrul partidului, ori — cu vorba zicalei — a fost ochiul, cam tulbure, al sufletului 48-ist.

Omul viitorului spunea cam următoarele, în cadrul ce voiu zugrăvi:

»Dacă partidul independist votează cheltuielile dualiste, nu renunță nici cât de puțin la principiile sale, ci o face numai din interese de stat, mai înalte. Regretă că bărbații eminenti ai guvernului actual sunt siliți a se strămtori între păreții înguști ai comunismului, dar nădăduște că ei vor sparge păreții! (Wekerle nu se simte bine pe fotoliul de catifea. Veșnica zimbire i-se șterge de pe buze). Sunt prea uriașe cheltuielile și rezultatele pozitive mai nimica. Când se învoiește la votarea lor este cu neputință să omită câteva observații. Dorește ferbinte, ca parlamentului să se dea deplin și control public! Almintrelea nu se poate sana halul de boală în care suntem. De ce nu este specificat în proiect ce anume s'a făcut cu deosebitele poziții? Ne-ar plăcea să știm ce înseamnă contul cutare și contul cutare? Așa cum sunt indicate numai cu titluri generale, nouă ne este imposibilă critica parlamentară! (Aplauze domoale. Wekerle părăsește sala indignat. Încleștarea sufletească este generală). Toate acțiunile guvernamentului trebuie să se petreacă pe câmp deschis, în fața parlamentului! — Așteptăm să-și împlinească declarațiile, guvernul, și să dispună, ca contribuția statului nostru pentru afacerile comune să se cheltuiască, pe cât se poate în țara noastră, în favorul industriei maghiare. (Aprobări).

— Speră, că în lupta constituțională vor avea și mai departe de tovarăși credincioși pe aliații de până acum. (Poporăm ramani nupasiom. Ma mentul e penibil.) În sinul partidului nu sunt discusii uni? Armonia e cu atât mai necesară, cu cât atacurile vechilor dușmani sunt pe zi ce merge mai vehemente. — Avem să fim cu mare grijă față de cugetarea poporului, care nu știe de subtilități politice, și așteaptă recompensă palpabilă, nemijlocită, pentru jertfele ce aduce. (Aprobări — Andrassy se întunecă.) Lui îi trebuie echilibru. Întreb deci, ce-i cu garanțiile constituționale, cine ni-le aduce, și în ce măsură? (Aplauze în stânga, îndelungat.)

Atât avem de spus, parte în numele partidului, parte în numele nostru. Așadar, aceste sunt vederile întregului partid. Primesc proiectul cu rezerva făcută!«

Ovații sgomotoase — însă mai mult din tufă. Mâna, numai vecinii grăbesc să i-o stringă. Ceia-lăți se tem să nu fie văzuți. — Radicalii lipsesc. Proiectul se votează pe articole.

Cazuri caracteristice:

Se trece apoi la rezolvirea alor 48 de petiții, despre chestii neînsemnate. Nici 20 de deputați nu sunt în sală. Weber Antal, face din când în când câte-o nevinovată observație, în monotonia depănării. Când se citește titlul unei petiții cu privire la libertatea de presă, numai ce se pomeneste, că se scoală unul dintre constituționali, și, în vederea importanței ce are chestia, cere constatarea numărului regulamentar.

Stânga se bursucă numai decât. 10 oameni câți sunt fac o sfântuță de gură, de-a mai mare dragul. Tăbăresc asupra obraznicului:

»Ce voești? Ce-ți trebuie! Unde-s »ai tei!« Nici doi nu sunteți, voi constituționali!! (Poporali rād pe sub mustețe).

Prezidentul spune că încă nu a venit rândul votării, — să aștepte până atunci.

Emők (constituțional) mai încearcă să îndruga câteva cuvinte. Patimile izbucnesc iarăși.

»Vă doare de libertatea presei!!!« (strigă stânga.)

Liniștea se restabilește anevoe.

Unul din stânga, cere cuvânt în chestie personală și respinge un strigăt de pe băncile poporalilor, acuzând cu reacționarism pe aceștia.

Szmrecsányi (poporal). Nici nu ști ce-i aia reacție! (Sgomot, gălăgie.)

Pe urmă, Emök renunță la cererea de numărare, împacând pe-o clipă patimile ce amenințau cu vrajbă. În schimb însă președintele Iusth are iară o scenă drăgălașă, cu d-nii deputați, cari îl tulbură neconștient cu întreruperi pițigătoare. Il scot din sărite »dictările« unuia și altuia. Asta nu o mai poate suferi.

Câteva strigăte de »trăiască« l-au împăcat însă și pe el.

— Până la ora 12 și 40 s'a terminat și cu petitiile. În câteva minute s'a verificat și procesul verbal al ședinței de azi. Pe mâine la ora 11 s'a pus la ordinea zilei a treia cetire a proiectului desbătut azi. Va dăinui o oră. Apoi Camera va lua vacanță până la 10 Mai.

Ne întrebăm fără de voie: ce nevoie a fost atunci de lungirea ședințelor, mai ieri?

N'ar ști să răspundă nici ei. Inzadar dacă s'asăși de capul lor!

Din străinătate.

Rusia.

In contra presei. Alaltăieri au fost oprite trei ziare socialiste: »Zemslia-i-Pravot«, »Narodni Golost« și »Narodnaia Pravda«. Iar numărul de Sâmbătă al ziarului adevăraților ruși »Ruskoia Zrania« a fost confiscat.

Din reformele liberale, despre cari se zicea, că le va introduce guvernul rus, nu se va alege nimic, conform informațiilor celor mai recente. Stolypin însuși ar fi demontat în cel mai categoric mod svonurile despre astfel de reforme.

Reacțiunea împotriva dumel. Reacționarii extremi publică în nrul de Sâmbătă al ziarului »Ruskoie Namia« un manifest către țarul în următorii termeni: »Țarule, disolvează duma, pentru că altfel tu vei fi răspunzător pentru sângele, care se va vărsa!«

Stolypin, conform unei informațiuni a ziarului »Vossische Zeitung«, e bolnav de influență.

Belgia.

Criza ministerială. Călătoria neașteptată a regelui la Paris a produs mare surprindere. Situația e mai complicată, decât înainte cu 14 zile, deoarece criza cabinetului nu e rezolvată. Ziarele liberale prezic disolvarea camerei.

Prietinția germano-franceză.

Relațiile de prietenie între Germania și Franța sunt tot mai bune. Ambasadorul cel nou al Franciei la Berlin, *Cambon*, s'a exprimat în termeni foarte măgulitori despre germani din incidentul primirii sale în capitala Germaniei.

Anglia.

Reforma camerei lorzilor. Majoritatea membrilor cabinetului a căzut deja de acord, ca să reducă drepturile camerei lorzilor, care mai totdeauna respinge proiectele liberale ale guvernului. Reforma va consta în introducerea sistemului norvegian, care în asemenea cazuri dispune ținerea unei ședințe comune a ambelor camere, luându-se hotărâri cu majoritate de voturi. Guvernul voiește să prezinte deocamdată numai un proiect de rezoluție, care de sigur va fi primit de deputați și respins de lorzi. Cu proiectul de lege nu mai după un an se va pregăti guvernul, iar dacă nici acesta nu va fi primit de camera lorzilor, atunci guvernul va disolva camera deputaților și va apela la alegători.

Spania.

Pentru flotă. Conform ziarului »Liberal« guvernul va spesa pentru flotă numai 25 milioane pezete anual, 8 ani de-arândul.

Japonia.

Predarea Port-Arturului. În chestia predării Port-Arturului s'a terminat ancheta. Pertractarea finală e pusă pe 1 lunie.

Afaceri bisericești.

Concurs. Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul *Buteni* cu parohia centrală în Buteni, devenit vacant prin strămutarea protopresbiterului dlui Ioan Georgia, de protopop la Ienopolea. pe baza concluzului luat de concernentul comitet protopresbiterial ținut la 17/30 Martie a. c. să scrie concurs cu termen de 30 zile.

NOUTĂȚI.

A R A D, 29 Aprilie n. 1907.

— **Alegere de membru clerical.** În tractul Beiușului, pentru sinodul eparhial, a fost ales dl *Andrei Horváth*, referent bisericesc, paroh în V. Velence.

— **Logodnă.** Dl Octavian N. Ciucian din București s'a logodit cu d-șoara Veturia Albini din Cut, fiica simpatică a venerabilei matroane române vād. Albini, mamă a fraților Septimiu și Liviu Albini, amici și colaboratori ai ziarului nostru și bărbați cari în luptele naționale de pe vremurile memorandiste au împlinit roluri frumoase și au adus mari jertfe.

Urăm tinerilor logodiți toate fericirile.

— **Revoluția dela Hunedoara.** Ne sunt încă recente în memorie svonurile presei sovinate despre revoluția dela Hunedoara. Acum vine »Budapesti Hirlep« și publică o desmințire categorică din partea directorului dela școala reală din Deva, Téglás Gábor, care cunoaște pe români. Iată ce scrie între altele: »...poporul valah se poate conduce mai ușor; în cursul unui lung contact l-am cunoscut ca popor conciliant. Cu vorbă bună, cu tact un singur funcționar se poate feriți între ei și a generaliza cazul trist ivit la Hunedoara ar fi o mare nedreptate. În astfel de scene de birt, cari sunt la ordinea zilei, împreunate cu înjunghieri, cui îi vine în minte să vadă simptome revoluționare?«

— **O rectificare.** Ni-se trimit următoarele: Nu tinerimea universitară din Cluj ci numai un grup de universitari, la îndemnul și sub conducerea dlui Liviu S. Dan vor aranja concert la Blaj.

— **Contele Vetter,** fostul președinte al camerei austriace, care de câțiva ani s'a dedicat studiilor medicale s'a prezentat în timpul din urmă să facă riguroasele la facultatea de medicină din Viena Vineri a trecut cu succes strălucit rigurosul din anatomia patologică și histologie.

— **In contra lui Markovics,** fibirău în Ceffa, care era trimis să susțină ordinea în cursul adunării de protestare dela Beiuș, dar sub ochii căruia s'au petrecut cunoscutele scandale și vărsări de sânge, s'a pornit cercetarea disciplinară din partea fișpanului Glatz. Cu cercetarea e înce-

dințat vicespanul Miskolczy. Ea s'a pornit în urma arătatilor făcute din partea fruntașilor români Nicolae Zigre, dr. Gavril Cosma și Ioan Ciordaș.

— **Liga germană în contra duelului publică** în nrul 19 al revistei sale: *Mitteilungen der »Deutschen Anti-Duell-Liga«* desbaterile asupra tribunalului de onoare și a duelului din camera I și a II-a a staturilor bavareze, în anul 1827/28.

— **Concertul de adio al d-șoarei Jenny Schubert.** Ieri după amiază s'a ținut în sala dela »Crucea albă« concertul d-rei Jenny Schubert, cântăreață de operă apreciată de toți câți pricep arta muzicală. Public a fost puțin, dar cei cari au azistat, au avut parte de un concert, care prin programul variat și modul cum a fost executat, ar fi putut satisface gustul celui mai pretențios public din orice oraș mare. Toți au fost aplaudați, dar mai ales d-ra Schubert, care a primit un prea frumos buchet, a cântat cu atâta artă încât toți au rămas extaziati. A cântat cu multă dulceață »A suon di baci de Baldelli« și marele duet din opera »Aida de Verdi«. Deosebit efect a produs marele duet din opera »Guarany de Gomes«, cântată cu demnul ei partener cavalier Ferrasi D'Albaredo.

E de neînțeles, că nu i-s'a oferit acestei artiste de valoare însăși scena teatrului aradan, pe care de atâteaori a ilustrat-o și unde i-s'ar fi cuvenit o reprezentație în beneficiu. Și mai neexplicabil e faptul că s'au angajat la acest teatru cântărețe slabe, cari sunt departe de a o putea înlocui pe d-ra Schubert atât ca școală, cât și ca joc de scenă.

Cu atât mai mare e regretul celor cari au știut să aprecieze minunatul ansamblu prestat în atâtea opere de acești doi italieni, artiști în toată puterea cuvântului. Pe dl Ferrari sperăm să avem fericirea a-l mai aplauda și în stagiunea viitoare, iar d-rei Schubert care ne va rămânea în amintire, ca cea mai desăvârșită artistă dintre câte au fost angajate să cânte în acest teatru, îi dorim să afle un public, care s'o știe aprecia mai bine.

— **Fülöp Julia,** moașa dela Dobrișin, care stătea în ajutorul femeilor lăuze în felul cum am amintit în nrul trecut, și-a mărturisit păcatele fără nici un înconjur. Nu se simte vinovată. Dimpotrivă iubirea de deaporoase a îndemnat-o să facă servicii celorce i-s'au adresat. Multe fete greșite și femei au rugat-o să le scape, căci altfel se sinucid. Nu știe câte paciente a avut, căci se ocupă cu meșteșugul acesta deja de 6 ani. Taxa obișnuită pentru operațiune era 100—120 cor. Mai mult lua numai în cazuri de tot excepționale. S'a constatat însă, că își bătea pacientele, cari se temeau să se supună operației și că folosia toate mijloacele să-și câștige clientelă.

La întrebarea judei investigator, dacă are complici? curajoasa moașă a răspuns, că întreagă societatea îi e complice. Peste tot se practică lucrul acesta. »Dacă m'ați arestat pe mine, arestați-i pe toți și pe — legislatorii!«

A declarat apoi, că din vina ei n'a murit nime. A spus apoi numele mai multor paciente de ale sale. Intre ele figurează fata unui deputat, mai multe neveste de ofițeri, trei domnișoare contese, câteva neveste de oficanți și mai multe fete din fabrici.

Fülöp Julia nu este cunoscută numai în Dobrișin. O cunoaște întreg comitatul Sabolciu și Bihor.

— **»Aradi Hétfői Ujság«** este titlul unui jurnal săptămânal care apare în fiecare Luni în Arad, având de redactor responsabil pe dl *Horovitz Gusztáv*. Numărul întâi, apărut azi se prezintă foarte bine: redactat cu îngrijire, având un cuprins bogat și de actualitate. Ca execuție tehnică

Sirolin

Promovează apetitul și greutatea corpului, delatără tusa, fleghă, asudarea noptea.

Se prescrie zilnic de număroși medici și profesori la morburii de plămâni, cataruri, tuse convulsivă, scrofulosă, influență.

Oferindu-l-se publicului imitații fără preț, să se ceară totdeauna: **impachetarea originală „Roche“.**

F. Hoffmann-La Roche & Co, Basel (Eletia).

„Roche“

Se capătă prescriindu-se de medic în farmaciile 4 cor. sticla.

de asemeni este la nivel. Se înțelege, să ocupă îndeosebi de chestii locale, dar are știri și din țara întreagă, precum și din străinătate.

— **In Lipău** (com. Sătmăr) a fost oprită cu forța prin jandarmi la 8 Aprilie adunarea districtului protopopesc gr-cat. Scopul întrunirii era ținerea de predici și mărturisiri pascale pentru preoți și credincioși. Jandarmii au alungat cu forța pe preoții și credincioșii din casa preotului local, Alexandru Nuțiu.

— **Averea societății »Emke«** precum rezultă din darea de seamă din urmă, s'a sporit în ultimele 11 luni cu 57.597 cor. Spre »scopuri culturale« nu se poate folosi decât camăta capitalului — dispoziție statutară. Un ziar din Cluj pledează pentru schimbarea statutelor, ca să se poată astfel cheltui un capital nelimitat pentru scopuri... de maghiarizare.

— **Loviți de trăsnet.** Din Mircovăț ni se scriu următoarele: În una din zilele trecute, deslănțuindu-se asupra comunei o teribilă furtună, fulgerul pătrunzând prin coșul casei a rănit grav pe Eva Ciuciu, iar socrului fiului ei din Vrani zguduitura i-a aruncat pământ în ochi orbindu-l.

— **Albert Mosetig**, consilier de curte și renumit profesor de chirurgie la facultatea de medicină din Viena și-a aflat moartea în Dunăre. A fost în vârstă de 69 ani. Nu se știe, dacă a căzut în apă, ori s'a aruncat cu intenția de a se sinucide. Se spune, că mergea în fiecare zi să se plimbe în Prater. Iar când avea dureri de cap, lucru care se întâmpla des — se spăla pe cap cu apă din Dunăre în marginea țărmului. Având adeseori și ameteți se crede, că a căzut în apă și neavând cine-l scoate s'a înecat. Martori oculari spun chiar, că ar fi strigat după ajutor. Cadavrul încă nu i-s'a aflat.

— **Antarții greci** continuă cu asasinatelor. Vangheli Nicolceanu, efor român la Belcamen, (vilaetul Monastir), a fost atacat zilele trecute cu mai multe focuri de revolver.

Victima a fost rănită așa de grav, încât a murit îndată.

— **Falsificarea făinei în Franța.** Brutarii din Paris și alte localități ale Franței au anestetizat făina cu ipsos, și au amenințat că vor pune în făină și sticlă pisată. Poporațiunea e terorizată căci nu știe ce altitudine să ia de ziua de 1 Mai, când se svonește că va fi grevă generală nu numai la Paris, ci în toată Franța.

Deocamdată e o tristă realitate că în St. Jean-d'Angely s'a constatat că peste 100.000 de chilo de ipsos a sosit brutarilor.

Locul de expedițiune e din Italia și depositeamentele Aude și Ariège.

Pâni secestrate dela diferiți brutari s'au găsit cu ipsos. S'a procedat la arestarea a 26 de persoane.

Falsificarea continuă de mai bine d'un an.

Foarte multă lume s'a îmbolnăvit de stomac.

— **Celce oprește trenul expres din rămașag.** Dela Alkibiad încoace nu s'a mai ivit un tinăr așa de nebunatic care să facă o faptă atât de temerară ca în zilele acestea în apropierea Parisului, un vagabond de 16 ani, anume Blancheron. Când la orele 2 și 45 minute după prânz, trenul expres de Bretagnia era gata să sboare peste bulevardul Lefèvre, cantonierul observă un om între șine. I-a strigat să se dea la o parte. Dar băiatul i-a răspuns cu impertinență:

— Nu te mai doli nene, m'am rămașit că voi opri acest tren. Și mai bine las să mă calce trenul; dar rămașagul nu voesc să-l perd.

Situația era peste măsură primejdioasă. de oarece trenul era numai la câteva sute de metri distanță de Blancheron. Cu considerația față de această întâmplare cantonierul opri trenul apoi prinse de urechi pe temerarul. Pe Blancheron îl puseră imediat la răcoare, unde peste câteva mo-

mente sosi și cinstitul tovarăș care a pierdut rămașagul. Aduse prietenului său o punguliță cu tutun, prețul rămașagului pierdut. Foarte probabil că și acest domn va fi pedepsit.

— **Prelegeri populare** În 8/21 Aprilie 1907 exmișii despărțământului Asociațiunii din Orăștie și jur, precum și membrii »Reuniunii economice« au ținut prelegeri populare în frunțașă comună Vinerea.

Interesul față de aceste prelegeri se justifică prin împrejurarea, că biserica, unde s'au ținut acestea, s'a dovedit cu mult prea mică.

Din partea Asociațiunii a vorbit directorul despărțământului dl Ioan Popovici, preot în Gelmar, accentuând scopul Asociațiunii de a răspândi cultură în toate straturile poporului prin lucrare comună a tuturor elementelor de valoare de cari dispunem.

Apoi dl părinte Ioan Moța cu schiopticonul a zugrăvit în colori vii chipurile și portul țaranului român din Basarabia, Macedonia, Ardeal și Bănăț, ilustrând împrejurările în cari trăiesc, modul de trai și hărnicia. Acest mod de prelegeri face îndoită impresie în popor, vede și aude.

Din partea »Reuniunii economice« a preles inv-dir. C. Baicu din Orăștie despre îmbrățișarea mai cu zor a prăsirei, răspândirii și cultivării pomilor nobili, despre câștigul enorm ce ni-l oferă acest ram economic, despre rentabilitatea și folosul ce-l aduce, obișnuind în acel timp, așa cum ei știe, superficialitatea, indolența și neatențiunea de care este învrednicit acest ram de mare însemnătate economică.

Poporul s'a depărtat deplin mulțumit și cu multe învățături bune dela aceste prelegeri. »Bunul Econom«

— **Orașul Jászberény** din cercul electoral cu același nume, pe care îl reprezintă contele Apponyi ieri a fost în flăcări. Focul s'a ivit la un brutar din districtul al 7-lea și s'a răspândit cu o iuteală amețitoare, din cauza vântului celui mare.

— **Preoți catolici în America.** Intr'o scrisoare, pe care o publică »Budapesti Hirlap« în numărul său din urmă, se spune între altele, că numai din eparhia Muncaciului au emigrat în America treizeci de preoți catolici.

— **Groznică explozie din Tirol.** Din Meran se telegrafiază că cu ocaziunea unei mici manevre la poligonul de tir de lângă Mals (Tirol) o groznică explozie s'a produs la pulberăria din apropiere.

Întreg depozitul a fost aruncat în aer, iar sfărâmurile au fost svârlite până la distanțe de 2 kilometri. Sgomotul detonăturii a fost auzit în toată regiunea până la distanțe colosale.

O violentă furtună care se deslănțuise chiar în acel moment amenința ca localitatea Mals să fie cuprinsă de incendiu. Grație eroicei intervenții a pompierilor catastrofa a fost înlăturată, așa că flăcările au consumat numai clădirea pulberăriei și dependințele. Doi soldați au fost complect carbonizați și mulți alții răniți.

— **Licitație minuendă.** Comitetul Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur, prin aceasta publică concurs pentru luarea în întreprindere a zidirii școalei de fete din Abrud. Planul și condițiunile se pot vedea la subscrișa prezidentă a reuniunii. Oferte provăzute cu vadiul de 10 proc. dela suma preliminară de 23,615 cor. 51 fi. sunt a se trimite la adresa subscrisei prezidente până în 6 Maiu a. c. Vadiul se poate înlocui cu asigurare hipotecară corespunzătoare. Oferte se pot face ori pentru întreprinderea întreagă, ori separat pentru lucrările de zidar, bărdăși, măsur, ferar, etc., iar comitetul reuniunii va avea dreptul de a primi ori care dintre ofertele întrate, ori a nu primi nici unul dintre acele. Ana Filip prezidenta reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur.

— **Cel mai mic elev militar.** Acest genial elev nevârstnic e mititelul Mare Duce prinț moștenitor al tronului Rusiei, Alexis Nicolajewici.

Abia se născuse și tatăl său l-a și numit hatman adecă șeful suprem al tuturor cazacilor. Au trecut abia șase luni și iată-l pe hatmanul nostru numit șef al regimentului lituan de infanterie nr. 52, cari e regimentul de pază al țarului; șef al regimentului de vânători siberian numărul 12; șef al bateriei 4 din artileria gardei călări; șef al regimentului 44 de dragoni din Nișni-Nowgorod precum și al regimentului 44 tot de dragoni, din Seweski.

Atâtea onoruri (inutile) i-au părut lui Nicolae II că nu erau de ajuns, și acum de curând, când micul prinț a împlinit trei ani l-a înscris în școala de artilerie »Constantin«.

Deocamdată elevul umblă încă tot în rochiță.

— **Judecată americană pe stradă.** Originalitatea aranjării proceselor americane s'a dovedit în diferite împrejurări.

Cu ocazia procesului Thaw am avut ocazia să ne distrăm în curiozitățile lor. Cazul acesta însă, despre care am aflat de curând le întrece pe toate. Zilele acestea a fost citat la tribunalul din New-York Thomas Hammond, celebrul inventator al mașinei de scris care poartă numele lui. Hammond se și înfățișă înaintea tribunalului la timpul fixat în cupeul lui; nu voi însă să se dea jos din trăsură. Inzadar a fost orice rugare și amenințare. Judecătorii îl așteptau cu nerăbdare sus.

Timpul trecea și situația începu să devie supărăcioasă. Atunci domniile juri fără să se mai gândească că le-ar scade demnitatea, se duseră ei în stradă. Acolo înconjurară trăsura milionarului și așa îi puseră întrebările. Fiindcă era necesitate și de înfățișări, martorii și experții medicali fură ascuțiți tot în stradă. Față de Hammond nu găseau alt mijloc care să ducă la țintă, care e putred de bogat; dar sermanul a nebunit de curând. De prezent bea ziua întreagă și în beție imprăștiie banii cu pumnul. În decurs de un an a risipit mai mult de un milion. Citarea din zilele trecute era în legătură cu nebunia lui.

Juzii convingându-se că sărmanul om e nebun au declarat că trebuie internat într'o casă de nebuni.

— **Cel mai mare record.** Un ziar românesc publică date biografice (nu prea măgulitoare) despre un individ — în »partea taxabilă a ziarului«. Recordul cel mai mare l-a ajuns însă alt ziar românesc, care își introduce coloanele cu un astfel de articol de fond, pe care e nevoit să-l însoțească de următoarea notiță: Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește responsabilitatea.

— **Căinii în serviciul poliției franceze.** Se știe că mai întâiu polițiile din Belgia și apoi cea din Paris a introdus căinii în serviciul lor. Acum primim știrea că și poliția din Neuilly-sur-Seine a introdus acest serviciu auxiliar pentru care a și cheltuit suma de 12.000 lei.

Căinii sunt de aceeași rasă ca cei ce funcționează ca »agenți« în Belgia — la Bruxelles și Mons. Ei sunt de talie înaltă, au gură puternică și dinți mari.

Exercițiul meseriei lor se face conform instrucțiunilor poliției belgiene. În tot timpul ei poartă o botniță care se desface însă prin o simplă apăsare pe un buton.

Acești prețioși auxiliari ai agenților sunt astfel dresați ca la primul semnal ce li-se dă de către agenți să sară asupra individului ce li-se arată și să-l țină în loc până ce este arestat.

— **Despre impregnarea semințelor de napi.** Secția agricolă și botanică, a »Reuniunii regnicolare economice maghiare« a ținut o ședință sub prezidenția profesorului Korpely Kálmán, în care profesorul academiei de economie a ținut o prelegere specială despre importanța seminței de napi impregnate. Studiind amănunțit raportul privitor la aceasta noi am mai avea că-

La boala «VÂNĂ de AUR», diabetă și intestine indispensabil pentru leuze și copii în fașe. Tot omul iubitor de curățenie indispensabil trebuie să întrebunțeze medicamentul «ZERO», căci prin el dobândești o dispoziție plăcută și folositoare.

Impiedecă ori-ce infecție și zgăriere.

La întrebuințare e mai ieftin decât hârtia. Ori unde se poate căpăta.

„ZERO“ e fabricament de vată, brevetat.
BUDAPEST VII. — Strada ROZSA 45.

Telefon 87-52.

Telefon 87-52

teva cuvinte de zis la subiect, mai ales că ni-se pare a simți că e o mică concurență la mijloc. La ședință au luat parte câțiva negustori de semințe și adică de aceia la cari nu se pot procura semința de napi impregnați. Ședința a avut un colorit, par'că s'ar fi ținut pentru apărarea economilor (?). Un scop frumos și nobil, dar poate nici n'a fost nevoie de el, deoarece semința de napi impregnați, pe care o aduce în circulație marele neguțator de semințe din Budapesta Mauthner Ödön, e hotărât mult mai bună ca cea mai neimpregnată. Rezultatele apuse de 11 ani ale seminței de napi impregnați nu se pot micșora prin prelegeri științifice, căci aceasta e susținută de mii și mii de economi, cari s'au convins în decurs de ani de zile despre rezultat.

— **Mușteriu de baștină.** Emanuel Arène povestește în »Figaro« din Paris, următoarea întâmplare hazlie:

Era odată un mușteriu de baștină, pe care-l servea întotdeauna același chelner. Nici nu trebuia să-și comande prânzul și cina, căci chelnerul îi cunoștea gustul și obiceiurile. Pentru aceste servicii căpăta zilnic un bun bacșiș. El era cel mai bun mușteriu în tot restaurantul. Odată când merse pe vremea prânzului să mănânce, se miră când nu văzu pe chelnerul la locul obișnuit. În fața lui sta un alt chelner foarte complexant, așteptând ordinele lui. Ce s'a întâmplat? Nu s'a schimbat personalul? Era acolo și chelnerul lui cel vechi, dar era ocupat la alte mese. Mușteriu îl cheamă la sine.

— Spune-mi de ce nu mă servești dta?
Chelnerul tăcea perplex.

— Stăpânul te-a destinat în alt loc?

— O nu.

— Ei atunci?

— M'am jucat în cărți cu chelnerul care te va servi pe dta de aici înainte. N'am avut bani la mine.

— Ei și?

Dvoastră ați fost prețul jocului nostru și dureri am pierdut.

— **Medicină sigură contra ofticei.** Durere, boala aceasta tot seceră încă multe mii de vieți; humanismul ridică palate, medicul face medicini, dar toate nu sunt sigure. Multele scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc, că Ciorba Castilio (Castilio fenyő szörp) de fag a lui Kun István e pe cale bună, nimicind rând pe rând în multe cazuri. Se poate comanda la Kun István, apotecar, în Hajduszóvár.

— **În cinci minute poate își face ori cine rum cognac, licor** de cel mai gustos. Materiile necesare se pot procura exclusiv în Drogheria orașenească (Ujvárosi drogheria) Oradea-mare (Nagyvárad) Szent László-tér.

Necesarele pentru 1 litră rum 32 fil.
" " 1 " cognac 40 fil.
" " 1 " licor 50 fil.

Ședința se deschide la orele 10 și 15. Preșident Justh. Deputații naționaliști: Pop, Blaho, Goldiș, Brediceanu, Mușich, Ma'uuV 1 ad.

— **Knizse István**, măiestru de arme cu diplomă, în Arad, în sala de tir din pădurița orașului, primește reparația a tot felul de arme, face pături de puști și lamite pe lângă prețuri moderate și garanție.

— **Kerpel Izsó** din Arad librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundent asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cancelarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opurile scriitorilor. Telefon nrul 355.

— **Pentru o întreagă uniformă de haine bărbătești** (3 metri) pănură de lână fl. 6.50—7.50 și 8.50. Poftiți și cereți muștră. Excluziva măgăzină a fabricii de pănuri Lechner és Fleischer în Arad, Szabadság-tér 17.

Ultime informațiuni.

— Serviciul nostru telefonic. —

Arad, 29 Aprilie 1907.

Majestatea Sa la Viena. Majestatea Sa s'a rentors la Viena din Praga azi dimineață. Locțiitorului Koudenhove i-a trimis o scrisoare ținută în termeni foarte călduroși, în care dă expresie sentimentelor sale de mulțumită sufletească pentru loialitatea, cu care a fost întâmpinat din partea boemilor. Nădăjduiește, că barierele ce au separat până acuma cele două popoare se vor nimici și va urma o conlucrare statornică și serioasă. Majestatea Sa dorește mult să se poată bucura încă în viață de pacea monarhiei și a popoarelor din monarhie.

Tratatul vamale se vor continua la Budapesta în 20 Maiu, nu în 3, după cum s'a svonit. Aceasta pentru că guvernul austriac așteaptă mai întâi întrunirea camerei celei noi, care va avea loc la 15 Maiu.

Ședința casei magnaților. La 8 Maiu casa magnaților va ținea ședință. La ordinea zilei vor fi puse proiectele votate până acuma în cameră. Intre ele sunt și proiectele școlare.

Vacanțele camerei. Sesiunea camerei se va termina la începutul lui Iunie. Vacanțele vor ținea 4 luni. Numai în Octombrie se va redeschide camera.

Deputații croați în capitală. Deputații croați, cari au sosit azi în Budapesta, au avut la orele 6 o consfătuire, la care au discutat ținuta, ce o vor observa în cursul dezbaterii proiectelor referitoare la căile ferate. Cu acest prilej s'a desmintit din nou informațiunea despre retragerea ministrului croat Iosipovich.

Contra liniei de motor Viena-Pojon. În sinul partidului independist s'a pornit o mișcare puternică pentru a se zădărnici primirea proiectului referitor la înființarea liniei de motor Viena-Pojon. Se tem anume, că prin aceasta s'ar germanisa cu desăvârșire orașul istoric.

În fruntea mișcării stă Kmetty care adună subscrierile deputaților, cari sunt hotărâți a vorbi contra proiectului. Până acuma sunt notați 80 de inși. Wekerle a luat angajamentul, că va trece prin cameră acest proiect.

În Montenegro s'au ivit turburări generale, cari amenință a trece în răsccoală. Mai multe cete înarmate au pornit spre Cetinje. Tribunalele statariale an fost înființate în toată țara. Guvernul și-a dat demisia, dar nu i-s'a primit.

Aehrental și Tittoni, ministrul de externe al nostru și al Italiei se vor întrevedea la începutul lui Maiu în Veneția.

În Almaș (Hidalmás) s'a ținut adunare populară, unde românii și maghiarii i-ar fi exprimat lui Apponyi încredere.

Roosevelt — pe viață. Din Londra se depeșează, că în Statele-Unite mai mulți cetățeni fac să circule liste de subscripție, ca Roosevelt să fie declarat președinte pe viață al Statelor-Unite. Această dorință e motivată cu faptul, că Roosevelt ar fi adevăratul mântuitor al Statelor-Unite.

Concert, petreceri.

Tinerii meseriași români din Lugoj aranjază petrecere cu joc Luni în 6/23 Maiu 1907 a 2-a zi de sf. Paști în pavilionul otelului »Concordia«.

— Reuniunea română de cântări din Bistrița invită cu toată stima la Concertul ce-l ajungează Marți în 7 Maiu st. n. 1907 (a treia zi de Paști) în sala cea mare dela »Gewerbeverein« sub conducerea dlui C. F. Rohrbach și cu binevoitorul concurs al corului teologilor români (cursul III) din Sibiu și cu cooperarea capelei militare a regim. 63 de infant. dirigent dl Carl Sandner. Începutul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat »Reuniunii române de cântări« din Bistrița. După concert urmează dans.

— Inteligența română din Lipova la 23 Aprilie (6 Maiu) 1907, în sala hotelului »Regele Ungariei« pentru fondul gimnaziului din Brad cu concursul studenților din jur, aranjază concert urmat de pieză teatrală și dans. Începutul la 8 ore seara.

— Inteligența română din Teiuș invită cu toată onoarea la petrecerea ce o va aranja la 7 Maiu n. c. (a treia zi de Paști) în sala otelului »Leul« în beneficiul bisericii din Teiuș și Cojlar. Comitetul aranjator.

— Tinerimea română din Hațeg invită pe 7 Maiu st. n. 1907 (a treia zi de Paști) la concertul ce se va aranja cu concursul corului curs II teologic al seminarului »Andreian« în hotelul »Mie-lul de aur«. Începutul la 8 ore seara.

— »Reuniunea de lectură și cântări« a econ. și mes. din Alba-Iulia aranjază Luni în 6 Maiu st. n. a. c. (a 2-a zi de Paști) cu concursul unui grup de teologi al seminarului »Andreian« din Sibiu, un concert urmat de dans în sala cea mare a redutei orașenești (din Promenadă) în fa-vorul gimnaziului din Brad.

Felurime.

Tot felul de glume. Scriitorul englez Dana a adunat într'un ziar o mulțime de glume, din cari deduce, ceea ce altcum e cunoscut de mult, că fiecare popor are alt humor. Într'un sat din Africa negrii aproape au plesnit de râs, când un misionar le poveste că pământul e rotund. Ca exemplu despre humorul englezului Dana publică următoarea mică întâmplare: Un băiețel mic se plimbă cu mamă-sa pe promenada Unter den Linden din Berlin. Înaintea lui mergeau ele-vele unei școli de fete. Fetițele mici au rochii scurte, cele mai mari poartă rochii mai lungi. Băiețelul se gândește mult apoi o 'ntreabă pe mamă-sa: »Mamico, cum se face asta, că fetele cu cât cresc mai mari cu atât capătă picioare mai scurte?« Exemplul de glumă americană e întâmplarea acelei fete, care merse la preot și-l întreabă, cât cere pentru că o cunună. Preotul spuse un dolar și jumătate. Peste câteva săptămâni fata se duse din nou la preotul, îi dădu banii și-l rugă s-o cunune. »Dar unde e mirele?« — întreabă preotul. Fata rămase uimită: »Cum pentru un dolar și jumătate nu-mi procuri și soțul?« În această anecdotă copilărească e asemenea humor american: Mica Nelly se poartă rău. Părinții îi poruncesc să-l roage pe bunul Dumnezeu, s'o facă mai bună. Fetița se roagă așa: »Doamne Dumnezeule, fă din Nellyca un mic copilăș«. Dar apoi încet și cu resignație adaogă: »Dar făcă-să voia Ta și nu a mea!«

Pentru muncitorii intelectuali doctorul Fleury — un specialist în materie — recomandă următorul regim de alimentațiune; dimineața: 200 grame cafea cu lapte și două biscote cu unt; la amiază: 4 biscote, un ou fert, 100—125 grame carne friptă ori pește ușor, 200 grame legume și lapte; seara: o supă cu pastă alimentară și mâncare de tocmagi, ori macaroane, ori

FRANZ JOSEF Apa purgativ

efect vindecător fără pereche la îmbolnă-viri de peatră la ficat.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri.

„Laboratoire cosmétique MATILDE“ (întemeia
după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta)
HAJDUSZOVÁT 3a (lângă Debreczen).

Ciorapi!
Cămăși matroz!
Sokne, mănuși

de mătăsă și
 ață, în cali-
 tatea cea mai

bună, asortiment bogat.

Prețuri absolut ficse!

Bársony Andor

mare prăvălie de ciorapi

Arad, piața Libertății nr. 17.

SPECIALIST!

Fabrica de metale a lui

Dénes Béla

Oradea-mare (Nagyvárad)

Fabrica: Kossuth János u. 2. — De-

pozitul fabricii: Nagyvárad, Bémer-tér.

În Budapesta Király u. 13.

Cadouri de nuntă și de ocazie se
 se află exclusiv numai în depozitul
 de fabrică din Bémer-tér.

Import de cea mai fină cafea.

Căfele prăjite

prăjite zilnic și proaspăt în prăjitorul meu
 propriu cu vapor, din soiurile cele mai alese:

Cafea Cuba mărgea, ce mai fină, $\frac{1}{2}$ Kgr. fl. 1'20
 Amestec de Granada-Nouă, $\frac{1}{2}$ Kgr. " 1'—
 " regal (Király-keverék), $\frac{1}{2}$ Kgr. " —80
 " Domingo, $\frac{1}{2}$ Kgr. " —70

Căfele brute.

Cafea Mărgea și Cuba, foarte fină, $\frac{1}{2}$ Kgr. fl. 1'—
 " Java de aur, $\frac{1}{2}$ Kgr. " —90
 " Mocca, $\frac{1}{2}$ Kgr. " —90
 " Liberia, $\frac{1}{2}$ Kgr. " —80
 " Mărgea și Cuba, $\frac{1}{2}$ Kgr. " —80
 " Quatamala, $\frac{1}{2}$ Kgr. " —90
 " Santos, Mărgea și Cuba, $\frac{1}{2}$ Kgr. " —60

Tea.

Fărmituri, $\frac{1}{2}$ Kgr. fl. 1'50
 Kongo, $\frac{1}{2}$ Kgr. " 1'50
 Amestec regal (Király-keverék), $\frac{1}{2}$ Kgr. " 3'—
 Mandarin (veritabilă), $\frac{1}{2}$ Kgr. " 4'—

Vânzare în mare și mic.

— In provincă franco —

Cu deosebită stimă:

Wizner Benő

negustorie de import de cafe și tea
 din Fiume

Szeged, Kárász-utca 16.

— Zilnic cafea proaspătă prăjită. —

Când se înșală damele mai tare?

**Dacă își comandă cor-
 setele lor prin colportătoare!**

Căci în casurile cele mai dese nu sunt bune.
 Poștiți și osteniți până la mine, unde se pregă-
 tesc ronziile cele mai la modă și cele mai po-
 trivite.

**Corsete gata, îndreptătoare
 de talie, ce le vind în prețuri
 foarte ieftine.**

Cer deplina încredere a prea stimatelor doamne

cu toată stima

PILCZ IRMA

pregătitoare de corsete

Arad Deák Ferenc-u. 2.

Vând

Oltoiuuri verzi de viță cu rădăcină,

loză portalis, Chaszla alb și
 roșu, Oporto, Rizling, Szlan-
 kamenka, miia cu 160 cor.

Loză netedă Riparia-

portalis, miia cu 9 cor.

Tei înalți de 3—4 metri
 100 bucați cu 60 cor.

Resch Mihály, Ujvidék.

TISLER VAZUL pavagiu

Arad, strada Radnai 24

primește orice muncă de pavare

apoi

face plăci de beton, canaluri de beton fun-
 damente pentru uscarea păreților umezi,
 primesc orice construcții de pământ în con-
 dițiile cele mai avantajoase și în prețurile cele
 mai ieftine.

A n u n ț .

Se va deschide

la 1-a Mai pe piața Libertății nr. 22

(lângă FRAȚII LENGVEL)

PRĂVĂLIA DE COLONIALE ȘI DELICATESE

a lui

Rácz József.

Un băiat cu purtare morală se primește ca ucenic.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA ÎN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

A LUI

G. P. PANTELIC in SEMLIN

(ZIMONY)

FIRMA FONDATĂ ÎN 1854.

FIRMA FONDATĂ ÎN 1854

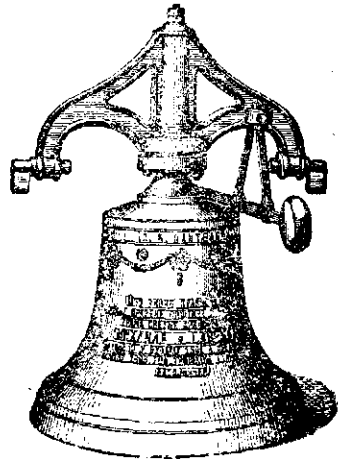
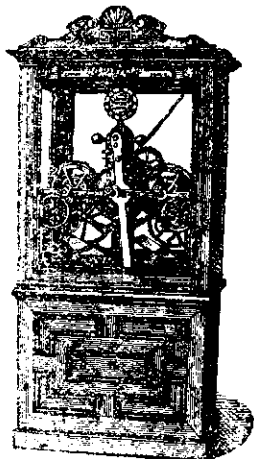
Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție,
 cu pendulă liberă, cu sîrmă. — — — — —

Toarnă clopote noi, face smalturi nișcătoare de fier,
 la clopote vechi pentru ale acorda armonice, face
 adnexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Bisericii și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercat expoziția universală din Paris din 1900, cu scop de studiu.

OPURI ȘI BROȘURI

Se recomandă

FOI PERIODICE

a executa următoarele:

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

● Tot felul de lucrări tipografice ●

atingătoare de această branșă

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

„TRIBUNA“

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

PREȚ-CURRENTURI
în orice număr

NOTE

STATUTE + LIBELE

CIRCULARE

● Diferite tipărituri pentru bănci ●

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite să efectueze prompt și conștiincios.

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE

Telefon 20-45

Paul Boháček

Telefon 20-45

turnătorie de metal și bronz fosforat
Budapest, VI., Rőppentyű-utca 23.

Produce: **Bronz fosforat original, Bronz mineralist, Aramă roșie, Aramă galbene, Bronz mangan, Aluminiu curat, Orig. „Exact“ Compozițiunii de magazin** după desenuri și modele în bucăți brute de aramă, precum și prelucrate gata. **Articole de calitate.**

Correspondență germană, ungurească și franceză.

Am onoare a aduce la cunoștința stim. doamne, că întorcându-mă din Viena, mi-am deschis

Salonul

în Piața Libertății nr. 11, etajul I.

Modelele mele sunt dintre cele mai frumoase și cu prețuri moderate. Prin serviciu prompt mă voi sili să câștig încrederea stimatului public.

Comande în provincie și transformări se îndeplinesc punctual și cu esacitate.

Solicitând părtinirea prețioasă a onor. public, rămân cu stimă

Grünblatt Antónia.

Nr. de telefon de oraș și com. 217.

Parchetul Rosa!

Singura ceară pentru podele care se poate spăla. Tot astfel și pentru parchata, linoleu, podele moi, mobile, xylolith, etc.

Parchetul Rosa e fără miros, până când pasta de terpenină nu.

Parchetul Rosa păstrează culoarea deschisă a podelelor, până când cele unse cu terpenină se înegresc.

Parchetul Rosa îl putem spăla cu apă și săpun, podelele unse cu pastă de terpenină se păstrează de apă.

De Parchetul Rosa podele nu sunt alunecoase, iar pe podelele cu pastă de terpenină au alunecat deja mulți.

Parchetul Rosa e rezistent față de orice fluiditate, ca d. e. cerneală, unsoare, etc. cari dispar prin o singură spălătură.

Parchetul Rosa este ușor la folosit și numai rar trebuie reîmprospătat.

Parchetul Rosa în urma celor înșirați, este cea mai ieftină pentru podele. Magazină principală:

STEINITZER N. magazin de văpseli, sobe și lacuri

ARAD, piața Andrássy nr. 3.

Se pot cumpăra în băcăniile: Lázár Gyula și Dürer Gusztáv.

Din punct de vedere igienic, este întrebuințată în cele mai multe instituții de stat și oraș, precum și în sanatoare, spitale, hoteluri, ș. a.

Singurul mijloc de vânzare a oleului american Dustelss scutitor pentru podele.

Singurul mijloc de vânzare a oleului american Dustelss scutitor pentru podele.

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, ARAD

— Anul întemeierii 1887. —

Capital de fondare Cor. 1.200,000

Depuneri Cor. 5.000,000

Fond de rezervă Cor. 800,000

Primește **depuneri spre fructificare** și **dă** deponenților **4½%** interese netto după depuneri pe timp mai îndelungat, iar după depuneri de durată mai scurtă de **trei luni dă 4%**.

~~~~~ **Dare de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.** ~~~~~

Depuneri până la 5000 Cor. se pot ridica și se plătesc **fără abdicere.**

Depuneri și ridicări se pot face pe calea postală și se expediază franco.

~~~~~ **Escomtează cambii cu 6% — 8% interese.** ~~~~~

Tot asemenea acordă și **credite hipotecari și de lombard** în modul cel mai culant.

DIRECȚIUNEA INSTITUTULUI.

P. T.

Atragem cu toată stima atenția stimaților economilor la articlul ce se capătă permanent în depositul nostru :

sare de vite (briquette) de tot plăcută vitelor la lins,

sămânță de lujernă și trifoliu roșu garantată de curată de tortoțel.

Sămânță de napi de Quedlenburg

soluri: boabe galbene de oloiu, galbene de Oberndorf, roșii de Mammuth, galbene de Eckendorf și sămânță de napi de zahăr.

Piatră mîerie de Aussig. — Raffia de prima calitate.

Pentru scopuri de sămănat;

sămânță veritabilă de bîcău; ovăs, orz și cucuruz.

Din aceste din urmă ținem și pentru furagin.

Pentru prășitorii de cai neîntrecutul **Melasse »DERBY«.**

Toate aceste se capătă cu prețurile cele mai scăzute de zi și acelora cari nu sunt membrii la

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet
ARAD, în colțul străzilor Boros Béni-tér și Verhőczy-utca.

Premiat la expoziția dela 1906 din Budapesta.

NÁDOR TODOR

parche, mozaic, lac cîrtoare, de praf

ARAD, Edelspacher-utca nr. 6a. (Casa proprie.)

Recomandă **lacul său pentru parchete**, inventată de el însuși și întrebuințată de ani de zile, care s-a deosebit nu numai prin culoarea sa frumoasă și trainică, dar și prin ușoara lui aplicare. Înainte de întrebuințare dăm bucuros oricui instrucții asupra întrebuințării. Primește lăchirarea parchetelor pentru a-le feri de praf în prețurile cele mai avantajoase atât aici în localitate, cât și în provincie. O încercare va covinge pe oricine că fabricatul arădan alui Nádor Tódor este superior celui din străinătate.

Prețul lacului lui Nádor este de 2 cor. 90 bani. Vanzători en gros vor avea reduceri. Perile trebuitoare să vind cu prețurile cele mai avantajoase.

„Severineana“

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
în Caransebeș

recomandă bogatul ei deposit în tot felul de mărfuri, într'alte:

COLONIALE

VINURI

în deosebi roșu de Carloveș pentru trebuințele sf. sărbători și alb de Magyarád de o calitate escelentă,

Lumini

pentru masă și biserici din fabricile cele mai renumite,

◆ **FĂINĂ** ◆

Produse

Ferărie

precum fer pentru trebuințele industriale și economice, apoi vase de menagiu emailate, tinichea, etc., etc.

MANUFACTURĂ

Cretoane, Chiffoane, Zefire, cămăși, cravate, ciorapi, asortiment mare de tot felul de bumbacuri pentru manufactură de casă, etc., etc.

Atragem mai departe atențiunea onoratului public asupra

„CHEAGULUI“

în formă de esență pentru producerea de brânză, compus numai din rănză de vițel, garantat curat și nestricăcios, nu de asemenea cu alte fabricate de soia acestă, unic în felul său. Modul de folosire se trimite grătit.

Pentru expediții de cafea, ceai, prăvălie de import și export de marfă colonială, poame sudice și băcănle

ROMUL PASCU UTÓDAI, FIUME

VIA ADAMICH No. 2.

Recomandăm uriașa noastră magazină de coloniale de nou aranjată, și unica furnisora a preoșimei române gr. cat. din Ardeal.

Pentru punctualitatea și serviciul bun ce am dovedit de ani de zile, firma noastră a fost distinsă cu mulțime de epistoale de laudă și recunoștință. La dorință spedăm bucuros (și franco) catalog bogat cu prețurile curente.

Ne rugăm de binevoitorul sprijin a onor. public și așteptăm să ne onoreze cu cât mai dese comande.

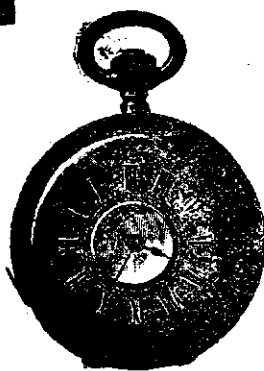
Câteva estrase din lista noastră :

No.	Cafele:	C. fl.
1.	SANTOS, naturale și aleasă	1 Klgr. 2 40
2.	MENADO LIBERIA, boabe galbene foarte mari	1 " 2 90
4.	PORTORICO, foarte căutată	1 " 2 90
5.	PORTORICO-PIROLDI, cel mai fin	1 " 3 60
6.	CUBA, fină	1 " 3 —
7.	" mai fină	1 " 3 20
8.	" cea mai fină	1 " 3 50
9.	" mergele, calitate foarte bună	1 " 3 20
10.	" specialitate de finetă rară	1 " 3 70
13.	JAVA-AURIE, soiul ca Menado, ușoară	1 " 3 40
15.	CEYLON, fină	1 " 3 50
16.	" mărgele, mai fină	1 " 3 80
18.	MOCCA ARABĂ, tare zdrobită	1 " 3 60
20.	PORTORICO No. 4 — CUBA-MĂRGELE amestec	5 " 15 25
21.	JAVA-AURIE—JAMAICA, amestec	5 " 16 25
22.	MOCCA—CUBA, specialitate, "	5 " 18 25

În pachete de 5 Klgr. se mai pot pune următoarele: Tea, Prăgiture pentru tea (sniu Koestlin), Cocoladă și Cacao, Rum, Cognac, Liqueur și Vinuri Spaniole, Pești, Delicatese, Orez, Cafea de Smolina (Surigat), Aix-olou, Portocale, Mandule, Stafide, etc.

Așteptând comande de probe, suntem cu osebă stăimă:

Romul Pascu utódai Fiume
magazin de cafea și tea în Fiume.

CELE MAI BUNE OROLOAGE

cele mai solide și cele mai după modă **juvaericele** atât pe bani gata cât și

ÎN RATE

pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria:

Brauswetter János
orologier — Szeged.

Se trimite CATALOAGE cu 2000 chipuri în cinste și gratuit

Correspondențele să se facă în cât se poate în limba maghiară, germană sau franceză.

© Colorator de sticlă ©

MAYBÖHM KÁROLY

Budapest, VI., Országbiró-u. 33.

Primește spre efectuare lucrări artistice. — Mustre trimite gratis și franco. La dorință călătoresc și la fața locului pe spesele mele.